

**UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE FAKULTA
TELESNEJ VÝCHOVY A ŠPORTU**

**STANISLAV KROPILÁK - SLOVENSKÁ
BASKETBALOVÁ LEGENDA**

Bakalárska práca

**UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE FAKULTA
TELESNEJ VÝCHOVY A ŠPORTU**

**STANISLAV KROPILÁK - SLOVENSKÁ
BASKETBALOVÁ LEGENDA**

Bakalárska práca

Študijný program: učiteľstvo telesnej výchovy
a anglického jazyka a literatúry

Študijný odbor: učiteľstvo a pedagogické vedy

Školiace pracovisko: Katedra edukačných a humanitných vied o
športe Vedúci práce: Mgr. Michal Bábela, PhD.

Univerzita Komenského v Bratislave
Fakulta telesnej výchovy a športu

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Lukáš Pigliafreddo
Študijný program: učiteľstvo telesnej výchovy a anglického jazyka a literatúry
(Učiteľské štúdium, bakalársky I. st., denná forma)
Študijný odbor: učiteľstvo a pedagogické vedy
Typ záverečnej práce: bakalárska
Jazyk záverečnej práce: slovenský
Sekundárny jazyk: anglický

Názov: Stanislav Kropilák - slovenská basketbalová legenda
Stanislav Kropilák - Slovak basketball legend

Cieľ: Vytvoriť a poskytnúť komplexný faktografický dokument o slovenskej legende basketbalu - Stanislavovi Kropilákovi.

Kľúčové slová: Basketbal, Stanislav Kropilák, biografia, športová kariéra, funkcie v športovom hnutí

Anotácia: Cieľom našej bakalárskej práce bude vytvoriť a poskytnúť komplexný faktografický dokument o slovenskej basketbalovej osobnosti Stanislavovi Kropilákovi. V práci obsiahneme podrobnejšie informácie o jeho aktívnej športovej činnosti a funkcionárskom pôsobení. V práci uvedieme aj podrobnejšie štatistické údaje a obrazovú prílohu St. Kropiláka z jeho aktívnej športovej kariéry. V historiografickom type práce využijeme metódy, ktoré môžeme zaradiť k metódam práce v historickej vede. Informácie a poznatky budeme čerpať z relevantných knižných a internetových slovenských a zahraničných zdrojov. Všetky zozbierané materiály a informácie podrobíme kritike, vykonáme obsahovú analýzu a poznatky syntetizujeme a interpretujeme vzhľadom na stanovený cieľ a úlohy práce.

Vedúci: Mgr. Michal Bábela, PhD.

Katedra: FTVŠ.KŠEŠH - Katedra edukačných a humanitných vied o športe

Dátum zadania: 25.11.2022

Dátum schválenia: 03.06.2024

doc. PaedDr. Branislav Antala, PhD.
vedúci katedry

.....
študent

.....
vedúci práce

Pod'akovanie

Rád by som sa úprimne pod'akoval svojmu školiteľovi Mgr. Michalovi Bábelovi, PhD. za venovaný čas, trpezlivosť, odbornú pomoc a vedenie pri písaní tejto bakalárskej práci. Pod'akovanie taktiež patrí aj mojej rodine, priateľom a známym, ktorý má podporovali počas štúdia na FTVŠ UK a počas písania tejto práce. Významná vďaka patrí hlavne mojej babine , ktorej vďačím za možnosť doštudovať vysokú školu a za psychickú podporu popri štúdiu.

ABSTRAKT

PIGLIAFREDDO, Lukáš: Stanislav Kropilák – slovenská basketbalová legenda. [Bakalárska práca]. Univerzita Komenského v Bratislave. Fakulta telesnej výchovy a športu; Katedra edukačných a humanitných vied o športe. Vedúci práce: Mgr. Michal Bábela, PhD.. Stupeň odbornej kvalifikácie: bakalár (Bc.). Bratislava : FTVŠ UK. 2024. 48 s.

Táto bakalárska práca sa zaoberá životom a kariérou Stanislava Kropiláka, úspešným športovcom slovenského a medzinárodného basketbalu. V práci sme sa zamerali na identifikáciu, analýzu a sprostredkovanie športových úspechov a športových výsledkov Stanislava Kropiláka na národnej a medzinárodnej úrovni a jeho celkový prínos pre spoločnosť v dimenzii športu. V práci sme sa ďalej zaoberali pracovnou kariérou St. Kropiláka v športovom hnutí. V práci sme aplikovali historiografickú metódu, ktorá je základom pre vedecký prístup k štúdiu histórie. Súčasťou práce je obrazová príloha, ktorá dokumentuje športovú kariéru St. Kropiláka.

Kľúčové slová: Basketbal, Stanislav Kropilák, biografia, športová kariéra, funkcie v športovom hnutí

ABSTRACT

PIGLIAFREDDO, Lukáš: Stanislav Kropilák – Slovak basketball legend. [Bachelor thesis]. Comenius University in Bratislava. Faculty of Physical Education and Sports; Department of Sports Education and Sports Humanities. Supervisor's name: Mgr. Michal Bábela, PhD.. Professional qualification level: Bachelor degree (Bc.). Bratislava: Faculty of Physical Education and Sports CU. 2024. 48 p.

This bachelor thesis deals with the life and career of Stanislav Kropilák, a successful athlete of Slovak and international basketball. In this thesis we focused on the identification, analysis and communication of Stanislav Kropilak's sporting achievements and sporting results at national and international level and his overall contribution to society in the dimension of sport. In the thesis, we further discussed the working career of St. Kropilak in the sports movement. In the thesis we have applied the historiographical method, which is the basis for a scientific approach to the study of history. The thesis includes a pictorial appendix documenting the sport career of St. Kropilák.

Keywords: Basketball, Stanislav Kropilák, biography, sports career, roles in the sports movement

ZOZNAM SKRATIEK

2DS/2S – premenené strelecké pokusy za 2body/vystrelené pokusy za 2body
2P% - percentuálna úspešnosť streleckých pokusov za 2body
B – body na zápas
BAA – basketbalová asociácia Ameriky
Bc – body celkovo
BWB – Basketball Without Borders/basketbal bez hraníc
Cm - centimeter
Č. - číslo
ČLR Čínska ľudová republika
ČSSR – Československá socialistická republika
FIBA - International Basketball Federation/Medzinárodná basketbalová federácia
g - gramy
ME – Majstrovstvá Európy
Min – minúty na zápas
MOV – Medzinárodný olympijský výbor
MS – Majstrovstvá sveta
NBA – National Basketball Association/Národná basketbalová asociácia
NBL – Národná basketbalová liga
NCAA - National Collegiate Athletic Association/Národná vysokoškolská atletická asociácia
NSR Nemecká spolková republika
OH – Olympijské hry
SBA – Slovenská basketbalová asociácia
SBL – Slovenská basketbalová liga
SNL – Slovenský národná liga
SOV – Slovenský olympijský výbor
SSSR – Sovietsky zväz socialistických republík
TH% - percentuálna úspešnosť strelby trestných hodov
THD/THS – premenené trestné hody/uskutočnené trestné hody
USA – Spojené štáty americké
YMCA - Young Men's Christian Association/Kresťanské združenie mladých ľudí
Z – počet zápasov

OBSAH

ÚVOD.....	10
1 CIEĽ A ÚLOHY PRÁCE	11
1.1 CIEĽ PRÁCE.....	11
1.2 ÚLOHY PRÁCE.....	11
2 METODIKA PRÁCE	12
3 STRUČNÁ HISTÓRIA BASKETBALU	14
3.1 Začiatky a vývoj moderného basketbalu vo svete.....	14
3.2 História basketbalu na Slovensku	17
3.3 Charakteristika basketbalu	19
4 LEGENDA SLOVENSKEHO BASKETBALU STANISLAV KROPILÁK.....	22
4.1 Stručná biografía	22
4.2 Pôsobenie na olympijských hrách.....	24
4.2.1 Pôsobenie na majstrovstvách sveta	27
4.2.2 Pôsobenie na majstrovstvách Európy.....	30
4.3 Pôsobenie v basketbalových kluboch na území Československa	32
4.3.1 Pôsobenie v zahraničných basketbalových kluboch	34
4.4 Významné ocenenia a úspechy	36
5 FUNKCIONÁRSKE PÔSOBENIE V ŠPORTE A POLITICKÉ ANGAŽMÁ.....	39
ZÁVER	42
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	45

ZOZNAM ILUSTRÁCIÍ

Obrázok 1. Zakladateľ basketbalu James Naismith.....	15
Obrázok 2. Podpis St. Kropiláka	23
Obrázok 3. Stanislav Kropilák na OH v Montreale 1976.....	27
Obrázok 4. Stanislav Kropilák s číslom 15 uprostred v drese Bk Inter Bratislava v majstrovskej sezóne 1979	33
Obrázok 5. Stanislav Kropilák s číslom 12 v drese luxemburského Steinseli.....	36
Obrázok 6. Stanislav Kropilák blokujúci strelu súpera v drese belgického Fleurusu	36
Obrázok 7. Zaradenie S. Kropiláka do FIBA siene slávy.....	38
Obrázok 8. Karikatúra St. Kropiláka v podaní Jozefa Hrušovského	40
Obrázok 9. Stanislav Kropilák na pozícii člena Výkonného výboru SOV.....	41

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1. Konečné poradie na OH v Montreale 17.7. – 1.8. 1976.....	25
Tabuľka 2. Osobná štatistika S. Kropiláka na OH v Montreale 1976	25
Tabuľka 3. Konečné poradie na OH v Moskve 20.7. – 31.7. 1980	26
Tabuľka 4. Osobná štatistika S. Kropiláka na OH v Moskve 1980.....	26
Tabuľka 5. Konečné poradie na MS v Manile 1. – 14.10. 1978.....	28
Tabuľka 6. Osobná štatistika S. Kropiláka na MS v Manile 1978	28
Tabuľka 7. Konečné poradie na MS v Cali 15. – 28.8. 1982	29
Tabuľka 8. Osobná štatistika S. Kropiláka na MS v Cali 1980.....	30
Tabuľka 9. Osobná štatistika S. Kropiláka na ME v Belehrad 1975	30
Tabuľka 10. Osobná štatistika S. Kropiláka na ME v Liege 1977	30
Tabuľka 11. Osobná štatistika S. Kropiláka na ME v Turín 1979	31
Tabuľka 12. Osobná štatistika S. Kropiláka na ME v Praha 1981	31
Tabuľka 13. Osobná štatistika S. Kropiláka na ME v Limoges 1983	31
Tabuľka 14. Osobná štatistika S. Kropiláka na ME v Šturgarte 1985.....	31
Tabuľka 15. Osobná štatistika S. Kropiláka na ME v Aténach 1987.....	32

ÚVOD

V roku 1891 americko-kanadský stredoškolský učiteľ telesnej výchovy James Naismith položil základy basketbalu. Bez tušenia o budúcnosti si Naismith nevedel predstaviť, že jeho vynález sa čoskoro stane jedným z najrozšírenejších a najobľúbenejších športov na svete. Odvtedy prešiel basketbal dlhou cestou, pričom si získal srdcia miliónov ľudí po celom svete, bez ohľadu na ich vekovú kategóriu. Jeho popularita neustále stúpa, pritiaľujúc stále nových fanúšikov do svojho kruhu. V roku 1936 dosiahol basketbal jedno z jeho najvyšších ocenení - stal sa súčasťou olympijských hier. Tento krok symbolizoval nielen uznanie športovej komunity, ale aj jeho celosvetový význam. Od tejto historickej chvíle sa basketbal stal pevnou súčasťou letných olympijských hier, nevynechávajúc ani jeden ročník.

Basketbal je jedinečným spojením individuálnych schopností a kolektívnej spolupráce, kreativity a disciplíny, ako aj náročného úsilia a zábavy. Tento dynamický šport ponúka hráčom a divákovi radostné uspokojenie z prekonávania náročných situácií a dosahovania úspechov. Práve táto kombinácia faktorov prilákala mnohých jednotlivcov k tomuto športu, ako aj jeho popularitu a význam vo svete športu.

Tému v ktorej sa zameriavame na športovú osobnosť Stanislava Kropiláka sme si zvolili z dôvodu, aby sme mohli bližšie predstaviť jeho príbeh a úspechy fanúšikom basketbalu, ako aj všetkým tým, ktorí prejavujú záujem o šport. Basketbal, šport, ktorý od svojho vzniku zaujal svet, má v sebe schopnosť spojiť ľudí z rôznych kútov planéty. Je preto dôležité oboznámiť nielen priaznivcov tohto športu, ale aj širšiu verejnosť s príbehmi osobností, ktoré ho obohatili a prispeli k jeho rozvoju.

Rozhodli sme sa vypracovať bakalársku prácu s cieľom poskytnúť čo najpodrobnejší pohľad na športovú kariéru Stanislava Kropiláka v rámci československého a slovenského basketbalu, so zameraním na jeho životopis, účasť na národných a medzinárodných basketbalových podujatiach a funkcie v olympijskom hnutí.

1 CIEĽ A ÚLOHY PRÁCE

1.1 CIEĽ PRÁCE

Vytvoriť a poskytnúť komplexný faktografický dokument o slovenskej legende basketbalu
- Stanislavovi Kropilákovi

1.2 ÚLOHY PRÁCE

1. Zozbierať materiál o legende slovenského basketbalu – Stanislavovi Kropilákovi.
2. Zozbieraný materiál kriticky zhodnotiť.
3. Informácie syntetizovať a interpretovať vzhľadom na:
 - a) Biografiu Stanislava Kropiláka
 - b) Aktívnu športovú činnosť Stanislava Kropiláka na najvyšších medzinárodných podujatiach v drese československej reprezentácie
 - c) Aktívnu športovú činnosť Stanislava Kropiláka na území Československa
 - d) Aktívnu športovú činnosť Stanislava Kropiláka v zahraničí
 - e) Aktivity spojené s funkciami v športe, v olympijskom hnutí a v politickom prostredí

2 METODIKA PRÁCE

Prvou etapou našej práce bola etapa zberu informácií a materiálov, teda etapa heuristiky. Táto etapa bola najvýznamnejšou, pretože v súčasnosti neexistuje veľké množstvo dostupnej literatúry, ktorá by zodpovedala téme bakalárskej práce, čo nám značne sťažilo proces vyhľadávania a zberu informácií. Pracovali sme s archívnymi materiálmi, ktoré sme fyzicky vyhľadávali predovšetkým v knižniciach, ale aj prostredníctvom využitia internetových portálov (Digitalizované archívy knižníc, internetové publikácie, digitalizované výtlačky periodík).

V súčasnej dobe je preferovaným zdrojom informácií internet, avšak tieto informácie môžu byť často nepravdivé, či nepresné. Preto je veľmi dôležité orientovať sa na dôveryhodné zdroje. Preto sme sa orientovali skôr na internetové portály ktoré sme považovali za relevantné a zamerali sme sa na vyhľadávanie viacerých zdrojov súčasne, tak, aby sme údaje porovnali. A zabezpečili tak vysokú mieru validity získaných informácií.

Jednotlivé kapitoly bakalárskej práce sme koncipovali tak, aby boli pre čitateľa prehľadné a zrozumiteľné a v každej kapitole a podkapitole sme dodržiavali chronologické poradie udalostí. Napríklad v kapitole Legenda slovenského basketbalu Stanislav Kropilák sme uviedli najvýznamnejšie medzníky v jeho športovej kariére naprieč rôznymi športovými podujatiami ako sú OH, MS, ME a taktiež Kropilákové klubové pôsobenie v Československu a Slovensku a v zahraničí až po časové obdobie kedy S. Kropilák ukončil svoju aktívnu športovú činnosť.

Užitočné informácie o Kropilákovej osobe sme získali v priebehu písania práce, kedy bola vydaná knižná publikácia autora Tomáša Grosmana s názvom Stanislav Kropilák. V publikácii sme našli užitočné informácie, ktoré sme v práci využili. Išlo hlavne o biografické údaje, športovú a funkcionársku činnosť Stanislava Kropiláka. V publikácii sme našli podrobné informácie o športových úspechoch na najvyšších medzinárodných a národných basketbalových podujatiach a osobné informácie, ktoré dokresľujú ľudské kvality St. Kropiláka. Taktiež sme doplnili publikáciu o zaujímavé informácie o Kropilákovi, ktoré nebolo možné dohľadať v iných literárnych zdrojoch. Túto publikáciu sme využívali konzistentne naprieč našou prácou pretože väčšina toho to textu bola vytvorená na základe osobných rozhovorov s St. Kropilákom pri tvorbe jeho memoárov.

Po vonkajšej a vnútornej kritike prameňov nasledovala syntéza a interpretácia informácií. Tento proces zahŕňal kombinovanie rôznych zdrojov a ich kontextualizáciu vzhľadom na biografiu, športovú činnosť a funkcionársku aktivitu Stanislava Kropiláka. Zamerali sme sa na jeho pôsobenie na najvýznamnejších medzinárodných podujatiach, ako aj na jeho prínos v rámci československého a slovenského basketbalu .

Pri zostavovaní kapitol bakalárskej práce sme dodržiavali chronologické poradie udalostí, čo zabezpečilo prehľadnosť a zrozumiteľnosť textu. Kapitoly boli štruktúrované tak, aby čitateľovi poskytli ucelený pohľad na vývoj basketbalu, ako aj na kariéru a úspechy Stanislava Kropiláka .

Našu prácu sme obohatili aj o obrazovú prílohu, ktorá pozostáva z autentických fotografií z rôznych archívov a dobovej tlače. Digitalizované fotografie sme uviedli v chronologickom poradí, aby poskytli čitateľovi pohodlnú a prehľadnú obrazovú štruktúru Kropilákového osobného a športového života .

Pri tvorbe bakalárskej práce sme využili historické metódy výskumu, ako sú analýza, syntéza, hodnotenie a porovnávanie. Tieto metódy nám umožnili dôkladne preskúmať dostupné zdroje a vytvoriť komplexný prehľad o živote a kariére Stanislava Kropiláka. Súčasne sme sa venovali štúdiu odbornej literatúry zameranej na basketbalovú históriu, aby sme lepšie porozumeli historickým udalostiam a významným momentom v jeho kariére .

V našej práci sme obsiahli aj obrazovú prílohu, ktorá pozostáva z autentických fotografií z rôznych internetových portálov. Digitalizované fotografie sme uviedli v chronologickom poradí, aby poskytli čitateľovi pohodlnú a prehľadnú obrazovú štruktúru Kropilákovho osobného a športového života.

Metodika práce, ktorá bola použitá pri tvorbe tejto bakalárskej práce, nám umožnila získať a spracovať rozsiahly súbor informácií týkajúcich sa Stanislava Kropiláka. Dôraz na kritickú analýzu a syntézu zdrojov, ako aj na chronologické usporiadanie a vizuálne materiály, zabezpečil prehľadnosť a zrozumiteľnosť výsledného textu. Tento prístup nám umožnil vytvoriť komplexný a faktograficky presný dokument o tejto významnej osobnosti slovenského basketbalu.

3 STRUČNÁ HISTÓRIA BASKETBALU

3.1 Začiatky a vývoj moderného basketbalu vo svete

Ako v prípade hlavných profesionálnych športov v USA, aj basketbal sa pôvodne praktikoval pre zábavu, nie za finančné odmeny. Na rozdiel od iných športov, ktoré sa vyvinuli z tradičných hier, ako napríklad baseball z anglickej hry *rounders* alebo futbal z anglického *rugby*, vznik basketbalu bol unikátny, pretože pochádzal priamo z myšlienok Jamesa Naismitha. Tento všestranný športovec a pedagóg pôsobil na jeseň 1891 na Škole pre kresťanských robotníkov v Springfielde, Massachusetts. Získal teologický titul v roku 1890 a jeho kariéra nabrala smer k propagácii kresťanstva medzi mladými mužmi prostredníctvom telesnej výchovy v rámci programov Kresťanského združenia mladých mužov (YMCA). Naismith, ktorý sa pravdepodobne plánoval stať vedúcim telovýchovy, absolvoval príslušný kurz na škole YMCA a neskôr bol požiadaný, aby tam ostal ako inštruktor. Na jeseň 1891 Naismith v polovici jesenného semestra sa zbor profesorov telesnej výchovy stretol s výzvou, ako zapojiť triedu osemnástich zrelých mužov, ktorí boli budúcimi generálnymi sekretármi YMCA a museli dennodenne absolvovať hodinu telesnej výchovy. V ranej jeseni a neskorom jari nebolo zložité organizovať vonkajšie aktivity ako futbal alebo bejzbal, ale zimné podmienky v Springfielde bránili vonkajším hrám, čo spôsobovalo, že trieda sa nudila a frustrovala sa zimnými aktivitami ako kalanetika, gymnastika a detské hry, ktoré boli typické pre programy YMCA. V tejto situácii Dr. Luther H. Gulick, predseda katedry, preniesol zodpovednosť na Naismitha. Naismith na fakultných stretnutiach uviedol, že problém nebol v mužoch, ale v používanom systéme, ktorý neuspokojoval ich potreby po zábave a rekreácii. Okamžite zrušil kalanetiku a náročné cvičenia na gymnastických prístrojoch a pokúsil sa udržať ich záujem prostredníctvom radu jednoduchých hier, ktoré ich však nezaujali. Vracal sa myšlienkami k detským hrám v Kanade, konkrétne k hre *Duck on the Rock*, kde efektívny spôsob zasiahnutia cieľa spočíval v oblúkovom hode kameňa tak, aby ak cieľ minul, kameň neskončil príliš ďaleko. Teda cieľom novej hry mala byť skôr precíznosť než sila. Navyše, ak by bránka bola umiestnená nad hlavami hráčov, súper by nemohli blokovat' skóre tým, že by sa zhromaždili okolo nej. Na záver Naismith spísal 13 pravidiel hry. (Naismith 1996)

Podľa Ströhera (1991) boli stanovené nasledujúce pravidlá basketbalu:

1. Loptu možno hodiť do hry akýmkoľvek smerom použitím jednej alebo oboch rúk.

2. Loptu je možné hodiť akýmkoľvek smerom jednou alebo oboma rukami, no nikdy nie päťou.
3. Hráč nemôže behať s loptou; musí ju hodiť z miesta, kde ju chytil.
4. Lopta sa musí držať jednou alebo oboma rukami; dotýkať sa lopty môžu len ruky, žiadne iné časti tela.
5. Je zakázané držať, tlačiť alebo inak obmedzovať protihráča. Prvé porušenie pravidiel sa považuje za faul, pri druhom porušení je hráč vylúčený z hry do momentu, kým súper nedajú kôš. Ak je zrejmý úmysel ublížiť, hráč sa nemôže vrátiť do hry.
6. Faul zahŕňa udretie lopty päťou, porušenie pravidiel č. 3 a č. 4 a niektorých častí pravidla č. 5.
7. Ak obe strany urobia tri po sebe idúce fauly, môže byť protihráčom pridelený bod.
8. Kôš sa uzná, keď lopta po hode zostane v koši, bez toho, aby sa jej dotkol obranca.
9. Ak lopta vyjde do autu, prvý hráč, ktorý sa jej dotkne, ju musí hodiť späť na ihrisko do piatich sekúnd, inak získava loptu súper.
10. Asistent rozhodcu má zodpovednosť za počítanie faulov a má právo vylúčiť hráča za porušenie pravidla č. 5.
11. Rozhodca by mal sledovať hru, rozhodovať o platnosti košov, počítať koše a sledovať čas.
12. Hra sa skladá z dvoch polčasov po 15 minút s päťminútovou prestávkou.
13. Víťazom je družstvo s viacerými strelami košov; v prípade remízy sa hraje na víťazný kôš, pokiaľ sa kapitáni nedohodnú inak.

Obrázok 1. Zakladateľ basketbalu James Naismith (Kansassampler.org 2003).

V počiatočnom období svojho vzniku sa basketbal tešil širokej medzinárodnej pozornosti. V priebehu menej ako desiatich rokov od jeho prvého medzinárodného zápasu bol tento šport začlenený ako demonštračná disciplína do programu olympijských hier v roku 1904. Avšak v tomto čase neexistovali žiadne významné centralizované ligy alebo organizácie, ktoré by podporovali jeho rýchly rozvoj. (TheScienceSurvey.com 2023)

Zmena nastala so založením Medzinárodnej basketbalovej federácie (FIBA) v roku 1932, ktorá sa stala celosvetovým riadiacim orgánom tohto športu. Túto organizáciu založilo osem členských štátov vrátane Argentíny, Československa, Grécka, Talianska, Lotyšska, Portugalska, Rumunska a Švajčiarska. Po svojom založení FIBA rýchlo rozšírila svoj vplyv a v roku 1936 podporovala 32 krajín, vrátane Spojených štátov, ktoré spoločne úspešne lobovali u Medzinárodného olympijského výboru (MOV) za zaradenie basketbalu na olympijské hry. Tento úspech viedol k účasti 23 z 32 členských štátov na kontroverzných olympijských hrách v Berlíne v roku 1936 (FIBA 2022).

Naismith zaznamenal významný okamih svojej slávy, keď bol basketbal zaradený do olympijského programu v Berlíne v roku 1936. Sám Naismith vykonal úvodný rozskok na začiatku prvého zápasu. Neskôr napísal memoáre, v ktorých podrobne opisuje vznik tejto obľúbenej hry. Po Naismithovej smrti Clair Bee napísal knihu "Basketball - Its Origin and Development", ktorá bola publikovaná dva roky po Naismithovom úmrtí (1941), kde podrobne opisuje vznik basketbalu (Ströher 1991).

Počas povojnového obdobia v roku 1949 došlo k zlúčeniu Basketbalovej asociácie Ameriky (BAA) a Národnej basketbalovej ligy (NBL), čím vznikla NBA. Táto konsolidácia naplnila prázdne štadióny, privítala návrat mnohých bývalých hráčov a mladých športovcov a vyhovela zvýšenému dopytu po povojnovej zábave (Peterson 1990).

V neskorších rokoch NBA zaviedla inovácie ako čas na strelbu a trojbodovú čiaru, ktoré zásadne prispeli k oživeniu záujmu divákov a prudkému nárastu ziskov ligy. Pod vedením bývalého komisára Davida Sterna dosiahla NBA významný míľnik v globalizácii ligy, keď v roku 1984 prijala francúzskeho hráča Hervého Dubuissona, čím otvorila dvere pre prílev zahraničných talentov, ako sú Toni Kukoč z Chorvátska a Hakeem Olajuwon z Nigérie. (TheScienceSurvey.com 2023)

Napriek predchádzajúcim predpisom FIBA, ktoré vylučovali profesionálnych amerických hráčov z olympijských hier, v roku 1989 FIBA tieto pravidlá zrušila, čo umožnilo Spojeným štátom nasadiť na letných olympijských hrách v Barcelone (1992) svoj legendárny "tím snov". (Sports Pages 1989)

NBA si uvedomila rastúci záujem mladých ľudí z celého sveta o tento šport a začala financovať programy zamerané na zlepšenie kvality tréningov v zahraničí a na rozvoj medzinárodných talentov. Spoločne s FIBA v roku 2001 založili program "Basketbal bez hraníc"(BWB), ktorý má za cieľ podporovať rozvoj mladých hráčov a propagovať basketbal, vodcovstvo a zdravie. (BWB.NBA.com 2024)

NBA ako organizácia vyniesla basketbal do predtým nepredstaviteľných výšin, ale dômyselné marketingové a informačné stratégie sú len polovicou tejto lukratívnej rovnice. To všetko umožnili hráči ako Michael Jordan, Lebron James, Kobe Bryant, Shaquille O'Neal, ako aj mnohí ďalší, ktorí stáli a stále stoja na čele tohto športu a inšpirujú ďalšie generácie basketbalistov. Práve vďaka týmto basketbalovým superhviezdam v spojení s ligou, ktorá neúnavne kráča za rozširovaním svojho publika, je globalizácia basketbalu taká úspešná. (TheScienceSurvey.com 2023)

Podľa štatistík je basketbal tretím najpopulárnejším športom na svete, pričom jeho fanúšikovskú základňu tvorí približne 2,2 miliardy ľudí. To dokazuje, že basketbal sa teší značnej popularite a má veľký počet nadšencov v rôznych krajinách a regiónoch. (Gitnux.org 2024)

3.2 História basketbalu na Slovensku

Basketbal prvýkrát prenikol na naše územie v roku 1897 v meste Vysoké Mýto, kde učiteľ J. Karásek zorganizoval exhibičné stretnutie. O rok neskôr, v roku 1898, časopis Sokol priniesol do Československa prepracované americké pravidlá tejto hry. Avšak, basketbal sa naozaj ujal až v roku 1919, po propagácii tejto športovej disciplíny v Prahe, kde sa konalo stretnutie medzi dvoma družstvami atlétov, ktoré sa pripravovali na Olympijské hry v roku 1920.

Šírenie basketbalu na Slovensko a do ďalších častí krajiny bolo umožnené

prostredníctvom organizácií ako YMCA a Sokol. Vznikli letné tábory na rieke Sázava a v regióne Orava. Významné inštruktorské kurzy sa konali v mestách ako Praha, Brno, Olomouc, Znojmo, Žilina, Bratislava a ďalšie, kde športoví odborníci ako J. A. Pipal, F. M. Marek, J.F. Machotka vyučovali individuálne vykonanie základných prvkov techniky basketbalu a pravidiel basketbalu.

Prvé oficiálne pravidlá basketbalu boli vydané v roku 1923. Volejbalový a basketbalový zväz bol založený v roku 1924, avšak až v roku 1946 sa basketbalový zväz osamostatnil. Už v roku 1927 sa družstvo volejbalistov a basketbalistov zúčastnilo na Majstrovstvách sveta YMCA v Kodani. Pravidelné súťaže začali výhradne v Čechách, kde sa v roku 1928 konali Majstrovstvá Prahy. Basketbalová horúčka sa postupne dostávala do ďalších telovýchovných organizácií. V roku 1934 sa dohodli Československý olympijský výbor a volejbalový a basketbalový zväz na organizácii súťaží. Od roku 1935 sa hrali Majstrovstvá Československej republiky. V čase od roku 1919 do roku 1945 boli poprednými družstvami v Čechách *YMCA Praha*, *YMCA Kladno*, *Sokol Pražský*, *Strakova akadémia*, *Sokol Karlín*, *VSB Maratón*, *Sokol Žižkov*, *Sokol Brno Královo Pole*, *Uncas Praha* a ďalšie. Počas obdobia 2. svetovej vojny bola športová aktivita obmedzená a českí basketbalisti sa zapojili iba do domácich súťaží. Masívny rozvoj športu sa však znovu rozvinul po vojne, najmä po zjednotení telesnej výchovy a športu v roku 1948 (Perútka 1980).

Najmä bratislavské basketbalové tímy mužov dosahovali úspechy aj v celoštátnych súťažiach, ako napríklad *VŠ*, *ŠK*, *Železničari a Blesk*. V roku 1948 mal Slovenský basketbalový zväz registrovaných 620 hráčov a hráčok. Rozvoj basketbalu po zjednotení krajiny však nebol taký výrazný ako u volejbalu.

V roku 1952 mala Basketbalová sekcia SUV Sokola registrovaných 4891 hráčov a hráčok. Tento počet sa však v priebehu času zvýšil. V roku 1957 to bolo 3980 a v roku 1960 už 5410. Najvýraznejší nárast sa však zaznamenal po vzniku Československej štátnej televízie. Po obnovení celoštátnej súťaže v roku 1949 sa slovenské tímy umiestňovali na popredných miestach. Avšak titul majstra Československa získal iba jeden tím mužov - *Iskra Svit* v roku 1960. Okrem toho mužské tímy *Slávie Bratislava* a ženské tímy *Slovanu* a neskôr *Lokomotívy Bratislava* dosahovali dobré výsledky.

Trénersko-metodická práca sa tiež zlepšovala, a to najmä vďaka zvyšujúcemu sa počtu trénerov. Napríklad v roku 1963 bolo v 190 oddieloch aktívnych 194 trénerov. Na konci roku 1974 bolo na Slovensku 251 basketbalových oddielov s 781 trénermi, z ktorých 16 patrilo do I. triedy a 127 do II. triedy. Pravidelné trénerské konferencie a vydávanie metodických materiálov prispievali k zvyšovaniu úrovne tréningovej práce v tomto športe (Perútka 1967).

Po zmene politických pomerov v rámci tzv. nežnej revolúcie a vzniku nového slovenského štátu, Slovenskej Republiky, bola založená basketbalová extraliga mužov, ktorá predstavuje najvyššiu basketbalovú súťaž na Slovensku. Táto súťaž je kontinuálnou udalosťou od roku 1993. Po ukončení federálnej ligy v sezóne 1992/93 sa konala prvá sezóna extraligy, ale bola skrátaná a play off sa v nej neuskutočnilo. Pôvodne niesla názov I. liga a bola organizovaná Slovenskou basketbalovou asociáciou (SBA).

Od sezóny 2014/2015 bola súťaž premenovaná na Niké Slovenskú basketbalovú ligu (Niké SBL), pričom organizáciu prevzali jednotlivé kluby SBL. Medzi tieto kluby patrí aj *BK Slovakofarma Pezinok*, ktorý sa stal najúspešnejším tímom v histórii ligy so 9 získanými titulmi (Basketliga.sk 2024).

3.3 Charakteristika basketbalu

Basketbal predstavuje rôznorodý súbor fyzických aktivít, ktoré zahŕňajú pohyb s loptou aj bez nej. Tento šport kladie vysoké nároky na fyzickú kondíciu, ako aj na morálne, vôľové a mentálne vlastnosti hráčov. Okrem toho vyžaduje aj schopnosť byť kreatívnym a rozhodným v dynamických a často nepredvídateľných situáciách, ktoré sa v ňom často vyskytujú (NIH.com 2022).

Basketbalové zápasy sú organizované medzi dvoma tímami, pričom každé družstvo má na ihrisku naraz päť hráčov, ale v tíme môže dvanásť hráčov. Hráči sa môžu striedať neobmedzene, pričom striedanie môže nastať po zastavení hry a na pokyn rozhodcu. Každý hráč má počas zápasu povolených maximálne päť faulov, po ich dosiahnutí sa musí striedať a už do zápasu nemôže znovu zasiahnuť. Basketbalové zápasy sa odohrávajú na tvrdom povrchu v hale s rozmermi 28x15 metrov. Kôš je umiestnený vo výške 3,05 metrov nad zemou. Lopta používaná v basketbale sa delí podľa veľkosti, obvodu, váhy a materiálu. Pre

ženské tímy je určená lopta veľkosti 6 s obvodom približne 74 cm a váhou medzi 510 - 560g. Pre mužské tímy je lopta väčšia, označená veľkosťou 7, s obvodom 77 cm a váhou medzi 570 - 650g. Lopta sa najčastejšie vyrába z kože, ale existujú aj iné materiály, ktoré sa používajú na výrobu loptičiek určených pre tento šport. Podľa pravidiel Federácie medzinárodného basketbalu (FIBA) je hracia doba štandardne stanovená na štyri obdobia po desiatich minútach čistého hracieho času. V profesionálnej basketbalovej lige NBA je časový limit hry stanovený na štyri obdobia po dvanásť minút, čo často vedie k vyšším konečným výsledkom v porovnaní s FIBA zápasmi. Každý zápas pozostáva z dvoch polčasov, pričom po prvom polčase (teda po druhej štvrtine) tímy vymieňajú strany. Medzi druhou a tretou štvrtinou sa koná prestávka trvajúca 15 minút. Hráč musí driblovať, aby mohol pohybovať s loptou, a víťazom zápasu sa považuje ten tím, ktorý na konci stanoveného časového obdobia, prípadne po predĺženej časti zápasu, dosiahol vyšší počet platných bodov do súperovho koša. Body v basketbale sa získavajú prostredníctvom troch rôznych možností. Prvá možnosť je získanie jedného bodu zo strely trestného hodu, pričom hráč stojí vo vzdialenosti 4,57 metrov od koša. Druhou možnosťou je získanie dvoch bodov prostredníctvom streľby z dvojbodového územia. Poslednou možnosťou je strela z trojbodového územia, pri ktorej hráč stojí vo vzdialenosti 6,25 metrov od koša. V basketbale sa medzi základné a osobitné zručnosti hráčov radia dribling, doskakovanie, streľba, prihrávka a obrana. Tieto zručnosti sú navzájom prepojené a ich správne vykonanie je kľúčové. Počas priebehu zápasu hráči môžu prebehnúť vzdialenosť 5-7 kilometrov, vykonať 40-50 výskokov, zmeniť smer až 630-krát a zmeniť rýchlosť pohybu až 440-krát (Bernaciková Kapounková Novotný 2010).

Velenský (1999) analyzuje trojicu výrazne odlišných prístupov k súčasnému vývoju basketbalu:

1. Európske poňatie, ktoré organizuje FIBA
2. Americká profesionálna súťaž, známa ako NBA
3. Americké univerzitné prostredie, riadené NCAA

Hoci tieto prístupy zachovávajú základné charakteristiky a podstatu hry, každý z nich prináša do basketbalu svoje vlastné špecifiká. Súčasný európsky basketbal je charakterizovaný svojou defenzívnou robustnosťou a taktickou zrelosťou tímu ako celku. Naopak, v americkom basketbale sa vyskytuje široká paleta teoretických prístupov, najmä v oblasti systémov hry, s dôrazom na ich otvorenosť, prispôsobivosť a nové aplikácie (napr. v

NCAA). Profesionálny americký basketbal je zas známy svojou rýchlosťou, relatívnou jednoduchosťou v útočných akciách a často aj dramatickými prejavmi jednotlivých hráčov. Rozdiely medzi americkým a európskym štýlom hry sú značné. Európsky basketbal sa však snaží kvalitatívne konkurovať americkému modelu. Napriek tomu je v USA basketbal veľmi populárny a obľúbený šport s vysokou mierou atraktivity pre divákov (Velenský 1999).

4 LEGENDA SLOVENSKEHO BASKETBALU STANISLAV KROPILÁK

4.1 Stručná biografia

Stanislav Kropilák sa narodil 10. júna 1955 v Kremnici (Banskobystrický kraj) a postupne vyrástol na impozantných 208 centimetrov. Jeho otec, Eugen Kropilák, slúžil v armáde, zatiaľ čo matka, Hilda Pivovarníková, pracovala na vysokej pozícii v Slovenskej polygrafii. Mal o dva roky staršiu sestru Máriu. Kropilák študoval na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, kde úspešne dokončil svoje štúdium v roku 1983. Jeho syn Branislav sa narodil 4. júna 1982, je všestranný umelec na voľnej nohe (Grosman 2023).

Všetci ho oslovovali a poznali pod jeho prezývkou „Kily“. Túto prezývku si osvojil ešte v mladosti a stal sa s ňou takmer nerozlíšiteľným. Prezývka nebola odvodená od jeho priezviska Kropilák, ako by sa mohlo zdať, ale bola mu pridelená bývalým spolužiakom a spoluhráčom Janom Plesníkom, ktorý sa neskôr preslávil ako televízny športový komentátor. J. Plesník bol inšpirovaný vynikajúcim francúzskym lyžiarom Jeanom Claudom Killym, a preto Stana prirovnal k nemu. Stano sa bežne podpisoval ako Kily, no treba si dávať pozor na to, že sa to píše iba s jedným „l“. Nebol však len basketbalista; preukázal sa aj vo svete lyžovania a bol schopný s prekvapivou zručnosťou zdolávať svahy (Basketbal 2018).

Stanislav Kropilák svoju športovú kariéru začal v *Slávii SVŠT*, kde sa venoval plávaniu. V tejto oblasti sa mu darilo dobre, dokonca dosiahol druhé miesto v pretekoch na 100 metrov vo voľnom spôsobe v oddielovej súťaži žiakov. Na chvíľu sa zdalo, že bude svoju budúcnosť venovať práve plávaniu. Avšak, nečakaný zvrät priniesla škola. Musel opustiť plávanie a začať študovať na grafickej priemyslovke, kde sa stretol s náročným štúdiom, ktoré mu nedovolilo venovať sa plávaniu tak, ako by si želal. Nemal dostatok času na dvojfázové tréningy, ktoré by boli potrebné pre vrcholové plávanie. Kropilák však nestratil nádej. Spomenul si na trénera basketbalového tímu, Milana Mižičku, ktorý mu už niekoľkokrát ponúkol možnosť zapojiť sa do basketbalových tréningov. Túto príležitosť akceptoval v čase, keď začal prejavovať záujem aj o iné športy a jeho zápal pre šport začal rásť (Rubrika Šport 1974).

Jeho cesta k opodstatneným úspechom bola plná výziev. Na Hrách XXI. olympiády v Montreale v roku 1976 dosiahol vynikajúce 6. miesto a následne na Hrách XXII. olympiády v Moskve v roku 1980 obsadil 9. miesto. Kropilák tiež preukázal hráčske kvality na majstrovstvách sveta, kde sa umiestnil na Filipínach v roku 1978 na 9. mieste a v Kolumbii v roku 1982 na 10. mieste. Jeho úspechy neustávali ani na európskej úrovni, kde získal bronz na majstrovstvách v Belgicku v roku 1977, ďalej v Taliansku 1979 a neskôr aj na domácej pôde v Československu v roku 1981. Jeho triumfy pokračovali striebornou medailou v Nemecku v roku 1985 a s ďalším 8. miestom v Grécku v roku 1987. V júni 1977 získal bronzovú medailu na Svetovej letnej univerziáde v Sofii. Jeho zásluhy v basketbale ho viedli k tomu, aby sa stal členom výberu Európy v rokoch 1981 až 1987. Kropilák vynikal aj v súťažnom plávaní a od roku 1966 bol aktívnym členom Slávie UK Bratislava. Od roku 1971 sa venoval basketbalu, hrával najprv v *Slávii SVŠT Bratislava*, neskôr v *Interi Bratislava*, *Rudej Hvěзде Pardubice*, belgickom *CEP Fleurus Charleroi*, *Espoir-Spirou Monceau*, *Amicale Steinsel* v Luxembursku. Kropilák nebol len výnimočným hráčom, ale aj najvýznamnejšou postavou slovenského basketbalu 20. storočia podľa ankety z roku 2000. Vyhlásili ho za najlepšieho basketbalistu Československa celkovo päťkrát a za najlepšieho basketbalistu na Slovensku desaťkrát. Jeho úspechy naďalej odrážajú v rebríčku najlepších strelcov československej ligy v období rokov 1962 až 1993, kde zaujíma 12. miesto so 6505 bodmi. V roku 2017 bol uvedený do Siene slávy slovenského basketbalu. Neskôr, v roku 2018, sa stal laureátom ceny slovenská Športová legenda na slávnosti Športovec roka. Jeho zásluhy boli ocenené aj v medzinárodnej oblasti, keď sa v júni 2021 stal členom Siene slávy FIBA. FIBA Magazine ho zaradil medzi 50 najlepších basketbalistov všetkých čias v roku 1991. Po návrate zo zahraničných angažmánov v roku 1996 sa aktívne zapojil do správy športu. Bol generálnym manažérom *BK Inter Bratislava* až do roku 2005, členom výkonného výboru Slovenského olympijského výboru a poslancom Národnej rady SR od marca 2005 do novembra 2006. Svojou oddanosťou športu a výnimočnými výsledkami v basketbale si získal úctu a obdiv laickej i odbornej verejnosti po celý svoj život, až do svojho smrteľného konca 14.10.2022 (Grosmann 2023).

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'St. Kropilák', written in a cursive, flowing style.

Obrázok 2. Podpis St. Kropiláka (Sportency.sk 2010).

4.2 Pôsobenie na olympijských hrách

V druhej polovici júna 1976 sa skupina basketbalistov vybrala za oceán, nevediac však, že ich cesta ich zavedie až na Hry XXI. olympiády v Montreale. Ich prvá zastávka bola kvalifikácia v Hamiltonu, na ktorú sa veľmi tešili. Cestovať do Ameriky v tej dobe nebolo bežné. V konkurencii trinástich štátov obsadili druhé miesto za Juhosláviou, čo im zabezpečilo postup na olympijské hry. Po skončení kvalifikácie ostávali ešte dva týždne do začiatku hier, a tak zostali v Kanade. Niekoľko dní strávili v Hamiltonu a Windsore, kde absolvovali prípravné zápasy. Následne ich čakala nadstavba v Montreale. Pre Stanislava Kropiláka to boli jeho prvé OH a opisoval ich ako obdobie plného nadšenia. Vždy bol zvyknutý na kolektívneho ducha tímu, no tento pocit sa ešte umocnil, keď spolu s ďalšími basketbalistami tvorili súčasť jednotnej výpravy. Bola to prvá olympiáda na ktorej sa hral ženský basketbal a nechýbali tam ani československé dievčatá. Okrem basketbalistov tam boli aj československý hádzanári a volejbalisti, a tieto štyri kolektívy si navzájom poskytovali podporu a chodievali sa navzájom povzbudzovať. Slovom Stanislava Kropiláka: *“Tvorili sme dobrú partiu, ktorej neoficiálnym vodcom bol známy šoumen Jiří „Ádo” Pospíšil z Brna. Ani pre mňa neboli nikdy huncútstva cudzie, rád som sa do nich zapájal. Ťahali sme za jeden koniec povrazu aj na ihrisku, využívali sme všetky naše schopnosti, boli sme silný basketbalový kolektív.”* Stanislava Kropiláka tešilo, že na olympiáde hrali za *Inter Bratislava* až traja hráči. Okrem Justína Sedláka tam bol aj Vladimír Padrta. Štvrtým Slovákom v tíme bol jeho veľmi dobrý priateľ, Gustáv Hraška, ktorý hrával za pražskú *Slavii VŠ*. Avšak medzi Čechov a Slovákov sa v tíme žiadnym spôsobom nerozlišovalo. Spoločne odohrali viac ako mesačný výjazd, keďže kvalifikácia v Hamiltone sa začala 22. júna a olympiáda sa skončila 27. júla, čo zahŕňalo pätnásť majstrovských zápasov - osem v kvalifikácii v Hamiltone a ďalších sedem v Montreale (Grosman 2023).

Keď krátky spravodajský výstup z kvalifikačného turnaja v Hamiltone informoval, že mužský tím Československa porazil Juhosláviu 78:73 a Mexiko 102:59, mnohí na to spočiatku reagovali s nedôverou. Naši hráči dostali povolenie na účasť na celosvetovej kvalifikácii takmer na poslednú chvíľu a napriek tomu sa spolu s Juhoslovanmi a Mexičanmi kvalifikovali na olympiádu do Montreale (Hornáček 1977).

Najprv odohrali päť zápasov vo svojej skupine, pričom skončili na štvrtom mieste, čo im zabezpečilo účasť v boji o piate až ôsme miesto. Zvítazili nad Kubou 91:76, avšak v

zápase o piate miesto podľahli Taliansku 75:98. Napriek tomu sa im podarilo dosiahnuť šieste miesto, čo predstavovalo úspech, pričom získali aj olympijský bod. Stanislav Kropilák musel bojovať, aby sa v konkurencii takých pivotov, ako boli Zdeněk Kos, Vojtěch Petr a Zdeněk Douša, dostal na ihrisko. Bol síce mladý, ale na ihrisku trávil solídnu minutáž. Zápas proti Američanom v plnej sedemnásťtisícovej olympijskej hale síce prehrali tesne 76:81, Kropilákv tomto zápase exceloval. Bol to jeden z jeho najlepších výkonov doposiaľ. Súperom bránil streľbu na kôš a blokoval ich pokusy rad za radom. Blokovanie striel súpera sa stala jednou z jeho defenzívnych špecialít (Grosmann 2023).

Tabuľka 1. Konečné poradie na OH v Montreale 17.7. – 1.8. 1976 (Šimák 1985).

Konečné poradie:	1. USA	7. Kuba
	2. Juhoslávia	8. Austrália
	3. SSSR	9. Portoriko
	4. Kanada	10. Mexiko
	5. Taliansko	11. Japonsko
	6. ČSSR	12. Egypt

Tabuľka 2. Osobná štatistika S. Kropiláka na OH v Montreale 1976 (archive.fiba.com 2024)

Z	Min	B	BC	2D/2S	2P%	THD/THS	TH%
7	25,7	15,3	103	5,7/9,7	58,8	3,9/4,6	84,8

Obdobie medzi sedemdesiatymi a osemdesiatymi rokmi minulého storočia sa stalo vrcholom športovej kariéry Stanislava Kropiláka. Krátko po prekročení dvadsiatky nadobudol skúsenosti a úspechy na ME, svetových šampionátoch a zúčastnil sa aj na Hrách XXI. olympiády v Montreale v roku 1976. Jeho úspechy s Interom, keď sa stali majstrami Československa, doma veľmi ohlasovali. S dvoma takýmito titulmi na konte sa mu pred Hrami XXII. olympiády v Moskve dostalo významnej pocty. V podvečer 15. júla 1980 Stanislav Kropilák spolu s plavkyňou Irenou Fleissnerovou zložil sľub v mene 156 reprezentantov pred odchodom na tento významný športový sviatok vo veľkej sále hotela International v Prahe. Tento okamih bol významný nielen pre jeho basketbalovú kariéru, ale aj pre celý jeho život, keďže takáto príležitosť sa naskytne iba máloktorému reprezentantovi z ktorejkoľvek krajiny. Pod dohľadom „Míšu“, maskota hier v Moskve, sa Stanislavovi Kropilákovi na ihrisku veľmi darilo. V tej dobe bol vo vynikajúcej športovej forme, a toto

obdobie patrilo k vrcholom jeho kariéry. Stačí spomenúť, že v šiestich zo siedmich zápasov bol najlepším strelcom nášho družstva. Táto pekná osobná bilancia však Stanislava Kropiláka veľmi nepotešila. Ich tím skončil totiž až na deviatom mieste. Ich hra by sa nedala definovať ako výrazne zlá. Lenže nezvládali závery zápasov čo sa im stalo osudným. Hneď v úvode nečakane podľahli Brazílii 70:72, neskôr o päť bodov 86:91 Austrálii a iba 84:88 Poľsku. Vyššie, konkrétne 82:99, domácemu Sovietskemu zväzu. Tri víťazstvá, jasné 133:65 s už spomenutou Indiou, 83:61 nad Švédskom a 88:72 so Senegalom, ich sklamanie nevyvážili (Grosmann 2023).

Tabuľka 3. Konečné poradie na OH v Moskve 20.7. – 31.7. 1980 (Šimák 1985).

Konečné poradie:	1. Juhoslávia	7. Poľsko
	2. Taliansko	8. Austrália
	3. SSSR	9. ČSSR
	4. Španielsko	10. Švédsko
	5. Brazília	11. Senegal
	6. Kuba	12. India

Tabuľka 4. Osobná štatistika S. Kropiláka na OH v Moskve 1980 (archive.fiba.com 2024).

Z	Min	B	BC	2D/2S	2P%	THD/THS	TH%
7	25,9	26,3	184	7,9/13	60,85	7,1/9,1	78

Obrázok 3. Stanislav Kropilák na OH v Montreale 1976 (Basketeurpe.com 2022).

4.2.1 Pôsobenie na majstrovstvách sveta

Po niekoľkých rokoch si Stanislav Kropilák uvedomoval, že ani jeho účasť na majstrovstvách sveta nebola v jeho kariére bezvýznamná. Na rozdiel od európskych šampionátov, na ktorých tím získal medaily, sa mu na MS nikdy nepodarilo získať cenný kov. I keď to neodrážalo ich skutočnú úroveň výkonu, boli to len nepredvídateľné okolnosti, s ktorými sa nedalo nič urobiť ani vtedy, ani po rokoch.

Ich tím, ako bronzový víťaz Európskeho šampionátu z roku 1977, prišiel do Manily, Filipíny, desať dní pred začiatkom turnaja, ktorý začínal 1.10.1978. Okrem aklimatizácie mali pred sebou štyri prípravné zápasy. Dva zápasy s Kanadou a po jednom s domácim tímom a Portorikom. Idea bola vynikajúca, avšak problémy nastali pri cestovaní na tieto zápasy do odľahlých miest Iloilo a Bacolud letecky, keď opustili svoj hotel v hlavnom meste. Väčšina tímu sa zrazu zápasila so žalúdočnými problémami, vrátane Gustáva Hrašku, Jiřího Pospíšila a Kropiláka. Zistilo sa, že voda, ktorú domáci pili bez problémov, spôsobila nevoľnosť ich organizmu. Výsledkom boli zdravotné ťažkosti, ako napríklad zápal očí, ktorý postihol Vlastimila Klimeša a Mariana Kotlebu. Kotlebu dokonca izolovali vo svojej izbe kvôli obavám z nákazy. Na začiatku šampionátu to nevyzeralo dobre. Ich prvý zápas proti Austrálii skončil tesnou prehrou 68:71, pričom Stanislav Kropilák sa vôbec necítil dobre a trápili ho bolesti slabín a svalov v ich okolí. Nasledovalo očakávané neúspešné stretnutie

s tímom USA, ktoré skončilo výsledkom 79:96. Aj keď dosiahli tesné víťazstvo 82:81 nad Dominikánskou republikou, nepostúpili do ďalšieho kola. Paradoxne, domáce Filipíny, ktoré nezískali na šampionáte ani jedno víťazstvo, sa dostali do ďalšieho kola podľa pravidiel zvyhodňujúcich domáci tím. Nikto okrem nich nemal na konci šampionátu takúto bilanciu, žiadne víťazstvá a osem prehier. V skupine o miesta deväť až štrnásť porazili každého súpera. Postupne zdolali Portoriko 118:104, Čínu 118:95, Kórejskú republiku 103:82 a Senegal 112:82. Ich hotel v Manile bol pomerne vzdialený od športovej haly, a tak cestovali na zápasy aj hodinu. S celkovým výsledkom päť víťazstiev a dve prehry sa Stanislav Kropilák a jeho tím umiestnili až na deviatom mieste. Pre nich to bol šampionát plný trpkých sklamaní. Keby totiž vyhrali svoj prvý zápas proti Austrálii, ktorú predtým pravidelne porážali, mohli sa dostať do najlepšej osmičky a skutočne bojovať minimálne o šieste miesto. (Grosman 2023).

Tabuľka 5. Konečné poradie na MS v Manile 1. – 14.10. 1978 (Šimák 1985).

Konečné poradie:	1. Juhoslávia	8. Filipíny
	2. SSSR	9. ČSSR
	3. Brazília	10. Portoriko
	4. Taliansko	11. ČLR
	5. USA	12. Dominikánska Republika
	6. Kanada	13. Južná Kórea
	7. Austrália	14. Senegal

Tabuľka 6. Osobná štatistika S. Kropiláka na MS v Manile 1978 (archive.fiba.com 2024).

Z	B	BC	THD/THS	TH%
7	15,6	109	2,4/2,7	88,9

Na jeho druhých MS, do Kolumbie v roku 1982, Stanislav Kropilák a jeho basketbaloví kolegovia cestovali ako čerství držiteľia bronzu z majstrovstiev Európy. Tento úspech sa datuje z šampionátu v Československu v roku 1981, kde započala ich cestu k tretiemu miestu v Bratislave a úspešne ju dokončili v Prahe. V kolumbijskom hlavnom meste Bogota ich aj s Petrom Rajniakom vítal na letisku bývalý spoluhráč zo Slávie SVŠT, Dušan Zupka. Zupka, ktorý pracoval ako mladý inžinier v obchodnom oddelení slovenského veľvyslanectva, sa stal ich ochotným osobným sprievodcom a ochotne im ukázal všetky exotické miesta v meste. Na šampionáte v Bucaramanga Stanislav Kropilák a jeho spoluhráči

zažili podobný priebeh ako štyri roky predtým na Filipínach. Ich účasť začala prehrou proti Juhoslávii 80:101 a tesnou prehrou 99:104 proti Kanade, hoci na začiatku mali vedenie. Po dvoch prehrách bolo zrejmé, že opäť nepostúpia do hornej skupiny, ktorá mala sedem tímov. Kolumbijské domáce družstvo bolo priamo zaradené medzi tieto tímy, aj keď nezískalo ani jeden zo svojich šiestich zápasov a skončilo na siedmom mieste. Napriek neúspechu nemali dôvod cítiť sa zahanbene za svoje výkony. Ich zápas proti Kanade bol veľmi kvalitný, čo potvrdili aj nestranní pozorovatelia. Po dvoch prehrách bola nálada smutná, ale víťazstvo 111:84 nad Urugujom ich povzbudilo pred ďalšími zápasmi v Cucute. Snažili sa vyhrať všetko a obsadiť aspoň ôsme miesto, ale nevyšlo im to. Zvíťazili nad Čínou 111:88, Pobrežím Slonoviny 94:92 a Panamou 89:87. V ich poslednom zápase Kropilák a jeho kolegovia utrpeli prehru 94:98 proti Brazílii, ktorá získala bronz na predchádzajúcom turnaji. V aréne v Cucute bola strecha nad hracím poľom a tribúnami, ale chýbali bočné steny, keďže to miestna klíma dovoľovala. Vietor niekedy otriasal sieťky na košoch. Strieľať loptu do koša v takejto situácii nebolo jednoduché, pretože vietor mohol buď pomôcť, alebo ju nežiaduco odfúknuť. Bola to neštandardná situácia. V nižšej skupine so šiestimi účastníkmi mali Kropilák a jeho spoluhráči rovnaký počet víťazstiev a prehier ako Panama a Brazília - štyri víťazstvá a jedna prehra. Napriek tomu ich celkové skóre posunulo na desiate miesto, za ôsmu Panamu a deviatu Brazíliu. Ich výkony však boli lepšie ako na predchádzajúcom Svetovom šampionáte a aj v porovnaní s Olympiádou v Moskve v roku 1980. Podľa jedného miestneho denníka by hociktorý z tímov - Brazília, Československo alebo Kanada - mohol byť medzi najlepšími štyrmi tímami, ktoré sa zoradili v poradí Sovietsky zväz, USA, Juhoslávia a Španielsko (Grosman 2023).

Tabuľka 7. Konečné poradie na MS v Cali 15. – 28.8. 1982 (Šimák 1985).

Konečné poradie:	1. SSSR	8. Brazília
	2. USA	9. Panama
	3. Juhoslávia	10. ČSSR
	4. Španielsko	11. Uruguj
	5. Austrália	12. ČLR
	6. Kanada	13. Pobrežie Slonoviny
	7. Kolumbia	

Tabuľka 8. Osobná štatistika S. Kropiláka na MS v Cali 1980 (archive.fiba.com 2024).

Z	B	BC	THD/THS	TH%
7	19,3	135	5,3/6,9	76,8

4.2.2 Pôsobenie na majstrovstvách Európy

Stanislav Kropilák odohral sedem po sebe idúcich ME, čo bol svetodejný úspech. Od jeho prvej účasti v roku 1975 až po jeho posledné majstrovstvá v roku 1987 uplynulo 12 rokov. Počas tohto obdobia musel neustále udržiavať vysokú športovú formu a mať aj šťastie, aby sa vyhol vážnym zdravotným problémom. Tento kontinuálny výkon si vyžadoval nielen športový talent, ale aj pevné odhodlanie a disciplínu (Grosman 2023).

V júni 1975 sa v Juhoslávii uskutočnili 19. Majstrovstvá Európy v basketbale mužov, kde československé družstvo s priemerným vekom 23,5 roka pod vedením trénera Vladimíra Hegera obsadilo šieste miesto. Domáca Juhoslávia získala titul majstra Európy pred ZSSR a Talianskom (Gacík 2000).

Tabuľka 9. Osobná štatistika S. Kropiláka na ME v Belehrad 1975 (archive.fiba.com 2024).

Z	B	BC	THD/THS	TH%
7	13,3	93	1,9/3	63,3

Dva roky neskôr, v septembri 1977, sa československý tím dobre umiestnil na 20. Majstrovstvách Európy v Belgicku. Pod trénerom Pavlom Peterom prehrali len raz v semifinále so ZSSR a získali bronzové medaily. Juhoslávia opäť zvíťazila pred ZSSR (Gacík 2000).

Tabuľka 10. Osobná štatistika S. Kropiláka na ME v Liege 1977 (archive.fiba.com 2024).

Z	B	BC	THD/THS	TH%
8	11,1	89	2/3,9	51,3

Na 21. Majstrovstvách Európy, ktoré sa konali v Taliansku v júni 1979, československí hráči pod trénerom Pavlom Peterom obsadili štvrté miesto. Titul si odniesli hráči ZSSR, za nimi skončili prekvapujúco Izraelčania a tretie miesto obsadili Juhoslovania (Gacík 2000).

Tabuľka 11. Osobná štatistika S. Kropiláka na ME v Turín 1979 (archive.fiba.com 2024).

Z	B	BC	THD/THS	TH%
9	13,6	122	3,2/3,8	84,2

V roku 1981, na prelome mája a júna, sa 22. ME konali v Československu s hrami v Bratislave, Havířove a finále v Prahe. Československí reprezentanti získali bronz a kvalifikovali sa na majstrovstvá sveta 1982 v Kolumbii. Sovietsky zväz získal titul, nasledovaný Juhosláviou (Gacík 2000).

Tabuľka 12. Osobná štatistika S. Kropiláka na ME v Praha 1981 (archive.fiba.com 2024).

Z	B	BC	THD/THS	TH%
7	21,6	151	5,3/6,3	84,1

O dva roky neskôr, vo Francúzsku, 23. ME v roku 1983 neprinesli československému tímu očakávaný úspech. Po jedinom víťazstve nad Holandskom skončili na poslednom šiestom mieste vo svojej skupine a nakoniec obsadili celkovo desiate miesto. Titul vybojovali Taliani, za nimi skončili Španieli a Sovietsky zväz (Gacík 2000).

Tabuľka 13. Osobná štatistika S. Kropiláka na ME v Limoges 1983 (archive.fiba.com 2024).

Z	B	BC	THD/THS	TH%
8	15,3	122	5/5,5	90,9

V roku 1985 sa v NSR uskutočnili 24. Majstrovstvá Európy, kde československý tím sa najprv neoslnil vo svojej skupine, ale potom postúpil až do finále, kde bol porazený Sovietskym zväzom a získal striebro. Tento tím bol charakterizovaný nemeckou tlačou ako "starci" pre ich vysoký priemerný vek 31,5 rokov (Gacík 2000).

Tabuľka 14. Osobná štatistika S. Kropiláka na ME v Šturgarte 1985 (archive.fiba.com 2024).

Z	B	BC	THD/THS	TH%
8	14,3	114	3,2/3,9	82,1

Nakoniec, na 25. Majstrovstvách Európy v roku 1987 v Aténach, československý tím pod vedením trénera Peteru skončil na ôsmom mieste. Titul získali domáci Gréci s výnimočným hráčom Galisom, Sovietsky zväz bol druhý a tretí skončili Juhoslovania (Gacík

2000).

Tabuľka 15. Osobná štatistika S. Kropiláka na ME v Aténach 1987 (archive.fiba.com 2024).

Z	B	BC	THD/THS	TH%
7	9,7	68	1,9/3,1	61,3

Slovami Stanislava Kropiláka v jeho pamäti najviac rezonujú práve majstrovstvá európy v Stuttgarte: „*Moja reprezentačná kariéra v sebe skrýva druhú skupinu úspechov, z ktorých najviac vyčnieva striebro z európskeho šampionátu v nemeckom Stuttgarte z roku 1985. Vzhľadom na skladbu tímu, s ktorým sme do Nemecka cestovali a ktorý bol tvorený z viacerých tridsiatnikov, sa od nás nečakal žiadny zázrak. Bolo to veľmi nečakané a o to krajšie, keď sme sa, viacerí na sklonku reprezentačnej kariéry, vrátili domov so striebornými medailami*“ (No26 2013).

4.3 Pôsobenie v basketbalových kluboch na území Československa

Stanislav Kropilák svoju klubovú kariéru započal v klube Slávia SVŠT Bratislava v ktorom pôsobil od roku 1970 až do roku 1974. V klube si prešiel najprv dvoma rokmi v doraste a následne odohral dva roky SNL (Rubrika Šport 1974).

V sezóne 1974 postúpil tím Inter Bratislava, z Pasienkov už tretí raz do 1. československej ligy. Po dohode s funkcionármi Slávie SVŠT a generačnej obmene hráčskeho káдру do Interu Bratislava prestúpil Stanislav Kropilák a pod vedením K. Klementisa už v novej zostave v sezóne 1976 obsadili 4.miesto. Už v ďalšom ročníku 1977 sa Stanislav Kropilák tešil z bronzovej medaile a konečného 3.miesta. Skvelá basketbalová súhra a dominantné výkony tímu pod trénerskou taktovkou Rudolfa Stančeka žali úspech vo forme toho najväčšieho úspechu a to majstrovských titulov dva roky po sebe a to v rokoch 1979 a 1980. Inter nasledoval svoju dominanciu v 1.československej basketbalovej lige aj v ďalších ročníkoch a to zo striebra a celkovej 2. priečky v 1981 a 1982. Následne pod vedením trénera Miroslava Reháka Inter Bratislava dosiahli majstrovské tituly aj v rokoch 1983 a 1985. Stanislav Kropilák v Interi pôsobil od roku 1974 až do roku 1983 dokopy 9 sezón (Bkinter.sk 2024).

Jedenáste marca roku 1979 sa zapísalo do histórie ako významný deň pre bratislavský

basketbal a pre mladý klub Inter, založený v roku 1963, a samozrejme aj pre Stanislava Kropiláka. V preplnenej hale na Pasienkoch, kde sa zhrnulo približne 4500 divákov, sa odohral zápas, ktorý mal špeciálny význam. Títo diváci boli svedkami, ako Inter Bratislava porazil Zbrojovku Brno 95:86 (47:54) a po prvýkrát získal titul majstra Československa. Tento úspech znamenal to, že iba druhý raz, po Iskre Svit z roku 1961, sa podarilo prelomiť dominanciu českých klubov, medzi ktorými v tom čase vynikali Zbrojovka a Slavia VŠ Praha, hoci aj Dukla Olomouc a Ruda hvězda Pardubice boli nároční súper. Slovanmi Stanislava Kropiláka: „*Hrali sme dobre, hala bola plná. Cítil som, že ten basketbal sme ozaj hrali pre ľudí, ktorí sa potom radovali spolu s nami. Bol to môj najkrajší titul. Tvrďím to stále, hoci som ho s Interom získal potom aj v rokoch 1980, 1983 a 1985*“ (Grosman 2023).

Obrázok 4. Stanislav Kropilák s číslom 15 uprostred v drese Bk Inter Bratislava v majstrovskej sezóne 1979 (basketliga.sk 2021).

V roku 1984 výrazne zasiahla do bežného života Stanislava Kropiláka základná vojenská služba. Odlúčila ho na rok od rodiny, priateľov a známych, čo si vyžiadalo zmeny v jeho dennom režime a zvykoch. Hoci očakával, že život vo vojenskej uniforme bude odlišný, nebál sa ho, pretože vedel, že bude môcť pokračovať v hraní basketbalu v Pardubiciach, čo ho bavilo. Hoci na začiatku majstrovských zápasov jeho tím neohúril výsledkami kvôli slabšej súhre, postupne sa ich výkony zlepšili. Kropilák cítil, že naňho spoluhráči i tréner kládli veľké očakávania, ale snažil sa nevynikať za každú cenu. Do play-off, ktoré boli novinkou v ich lige, vstúpili zo štvrtého miesta a už vedeli, že horšie skončiť nemôžu. V zápasoch proti Zbrojovke Brno, ktorá bola na čele tabuľky, zvíťazili doma 98:77 a vyhrali aj odvetu 82:71, čo ich posunulo priamo do finále. V ňom Kropilák zaznamenal 47 bodov, najviac v tíme, a pomohol tak svojmu družstvu postúpiť proti NHKG Ostrava.

Finálová séria dosiahla maximálny možný počet troch zápasov, pričom začínali doma s víťazstvom 101:88, kde Kropilák dal 30 bodov. Napriek prehre v odvete 71:74, rozhodujúci zápas v Ostrave vyhrali 63:51 a Pardubice sa tak stali majstrami Československa. Táto vojenská epizóda bola pre Kropiláka významná, pretože získal titul aj počas nej, čo doplnilo jeho majstrovské "hetrik" obdobie, keď získal tituly pred a po vojenskej službe s Interom. Ľudia hovorili, že bez jeho príspevku by Pardubice v roku 1984 titul nezískali (Grosman 2023).

4.3.1 Pôsobenie v zahraničných basketbalových kluboch

Na olympiáde v Montreale v roku 1976 sa Stanislav Kropilák prvýkrát stretol s vážnym návrhom hrať basketbal v zahraničí, a to po úspešnom zápase proti Američanom. Jeho tréner Vladimír Heger mu povedal, že o neho majú záujem tréneri troch univerzít. Kropilák požiadal o viac informácií, keď si uvedomil, že ide o možnosť hrať v Amerike, kde sa hrá najlepší basketbal na svete. Krátko na to mu tréner oznámil konkrétnu ponuku z *Wake Forest University*. Tento návrh ho veľmi zaujal a po návrate domov sa začal vážne zaoberať myšlienkou odísť do Ameriky (Grosman 2023).

Po niekoľkých rokovaní bol prekvapený, keď získal súhlas od všetkých príslušných úradov, vrátane stranických orgánov, ktoré v tej dobe mali v krajine najväčšie slovo. Tieto orgány schválili jeho odchod na americkú univerzitu, čo bolo výnimočné rozhodnutie vzhľadom na politické pomery v Československu. Páčila sa im myšlienka, že československý športovec bude študovať v USA, pričom by zostal reprezentantom Československa. Stanislav Kropilák tam neplánoval ísť ako profesionálny športovec, čo by v tom období nebolo prijateľné. Niekoľko mesiacov pred odchodom si predstavoval, čo všetko ho môže čakať v Severnej Karolíne, kde sa nachádza *Wake Forest University*. Hlavným lákadlom pre neho, samozrejme, bol basketbal. Dúfal, že sa mu podarí získať príležitosť pozrieť si naživo nejaký zápas NBA, keďže v tom čase nebolo možné takéto zápasy sledovať v domácej televízii. Napokon sa však nestal prvým športovcom z Československa, ktorý by oficiálne študoval v USA. Plány mu zmarilo zranenie - vážne poškodenie meniskusu, ktoré si vyžiadalo operáciu a prerušilo jeho športovú kariéru na viac mesiacov. A nakoniec v roku 1976 neodišiel hrať basketbal do zámoria (Grosman 2023).

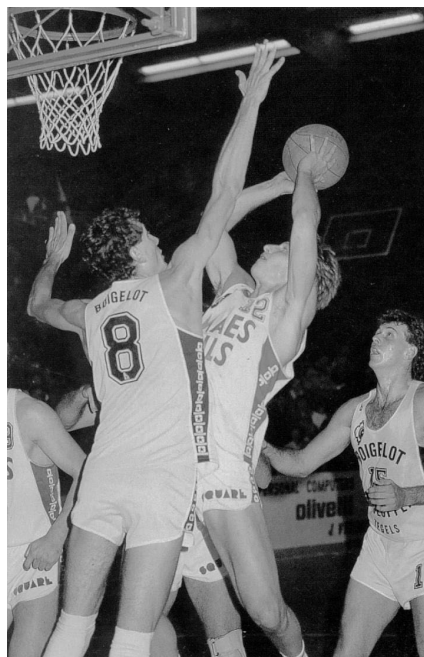
Občas sa Stanislavovi Kropilákovi naskytli diskkrétne zákulisné ponuky z európskych basketbalových klubov, konkrétne z Francúzska, Španielska a Talianska. V týchto krajinách však bolo všeobecne známe, že angažovať hráča zo socialistického štátu nie je jednoduché. Kluby by ho prijali aj ako emigranta, ale táto možnosť ho neoslovovala, pretože na Slovensku sa cítil spokojne. Jeho veľký úspech na Majstrovstvách Európy v Štuttgarte v roku 1985, kde jeho tím získal striebro, znamenal prelom v možnostiach pre slovenských hráčov hrať za zahraničné kluby. Po tomto úspechu dostali hráči, ktorí mali tridsať a viac rokov, možnosť legálne prestúpiť do zahraničných klubov. Napriek tomu o nich veľké kluby zvlášť nestáli, pretože už nevideli pred nimi veľkú perspektívu. Kluby uprednostňovali mladších talentovaných Američanov, ktorí boli v európskom basketbale hojne zastúpení (Grosman 2023).

Stanislav Kropilák mal to šťastie, že v belgickom klube *CEP Fleurus* pôsobil ako tréner Jiří Zedníček, ktorý je považovaný za jednu z najväčších osobností v histórii československého basketbalu. Zedníček bol o desaťročie starší než Kropilák a obaja mali príležitosť zahrať si proti sebe aj v československej lige. Zedníček svoju kariéru v lige končil ako veterán v Žiline po boku Jana Bobrovského. Vďaka Zedníčkovi sa Kropilák v jeseň roku 1985 stal hráčom *Fleurusu* (Grosman 2023).

Na sklonku svojej pestrej športovej kariéry pôsobil Stanislav Kropilák ako aktívny hráč basketbalu aj v Belgicku a Luxembursku, kde mal stále veľký vplyv. Kropilák prišiel do Belgicka v lete 1985. Podpísal zmluvu s bývalým historickým klubom *CEP Fleurus*, ktorý vtedy trénoval Jiří Zedníček, ďalšia legenda FIBA. Za *CEP Fleurus* hral v rokoch 1985 až 1989. Spolu so svojím americkým spoluhráčom Deanom Marquardtom doviedol *CEP Fleurus* k veľkým zápasom a skúsenostiam v Pohári FIBA Korac proti európskym veľmociam ako *Jugoplastika Split* s Tonim Kukočom alebo *Real Madrid* s Fernandom Romayom či Juanom Antoniom Corbalanom. Mnohí belgickí basketbaloví fanúšikovia si tiež pamätajú na veľké súperenie *CEP Fleurus* a *Maes Pils Mechelen*, v ktorom Kropilák dôrazne bránil americkú hviezdu Mechelena Ricka Raiviova. Kropilák hral v sezóne 1989-90 aj za *Spirou Monceau*, v rokoch 1990-1992 za *Amicale Steinsel* v Luxembursku, potom sa vrátil do Belgicka do *Avenir Namur Basket* v rokoch 1992-1994 a nakoniec do *Spirou Basket Gilly* v rokoch 1994-1996 (Eurobasket.com 2022).

Obrázok 5. Stanislav Kropilák s číslom 12 v drese luxemburského Steinseli (amicale.lu 2020).

Obrázok 6. Stanislav Kropilák blokujúci strelu súpera v drese belgického Fleurusu (cepmania.centerblog.net 2006).

4.4 Významné ocenenia a úspechy

Stanislav Kropilák patrí medzi najvýznamnejšie postavy československého a slovenského basketbalu. Jeho úspechy na domácej aj medzinárodnej úrovni sú dôkazom jeho mimoriadnych schopností a prínosu k basketbalovému športu.

Kropilák bol päťkrát vyhlásený za najlepšieho basketbalistu ČSSR v rokoch 1979, 1980, 1982, 1983 a 1985, čo svedčí o jeho vysokej úrovni kvality hráča v národnej lige.

Okrem toho sa výrazne zapísal na klubovej úrovni, kde získal titul majstra ČSSR celkom päťkrát. Štyrikrát s tímom Inter Slovnaft Bratislava (1979, 1980, 1983, 1985) a raz s tímom RH Pardubice v roku 1984 (Gajdoš 2007).

Počas 9 sezón strávených v najvyššej československej 1. basketbalovej lige zaznamenal vcelku 6287 bodov a v celkovom rebríčku sa umiestnil na 7. mieste (Šimák 1985).

Jeho reprezentačná kariéra je rovnako pôsobivá. Odohral celkom 368 zápasov za národný tím, čo ho radí medzi stálice československej basketbalovej reprezentácie. Kropilák bol tiež 15-krát členom výberu Európy, čo poukazuje na jeho vynikajúce výkony na medzinárodnej scéne. Počas svojej kariéry bol 9-krát zaradený do All Stars federálnej ligy, čo ilustruje jeho pravidelné vynikajúce výkony a obľúbenosť medzi fanúšikmi a odborníkmi. V rámci slovenského basketbalu bol Kropilák dlhodobo uznávaný ako špičkový hráč, o čom svedčí aj jeho desaťročné zvolenie za najlepšieho basketbalistu Slovenska v rokoch 1975 až 1985. Jeho neustály prínos a vplyv na rozvoj basketbalu na Slovensku boli definitívne potvrdené, keď bol v ankete vyhlásený za najlepšieho basketbalistu Slovenska 20. storočia. Tieto úspechy a ocenenia svedčia o Kropilákovom významnom mieste v histórii basketbalu a jeho dlhodobom prínose k tomuto športu na národnej aj medzinárodnej úrovni (Gajdoš 2007).

Stanislav Kropilák, ako jedna z kľúčových postáv československého basketbalu, zaznamenal počas svojej kariéry významné úspechy na medzinárodnej scéne, čo je dokumentované jeho účinkovaním na OH, MS a ME (Sportency.sk 2010).

Na OH sa Kropilák zúčastnil dvakrát. Počas hier v Montreale v roku 1976 dosiahla československá reprezentácia šieste miesto, čo je považované za významný úspech v kontexte silnej medzinárodnej konkurencie. Štvorročný cyklus neskôr, na olympiáde v Moskve v roku 1980, skončil tím na deviatom mieste. (Tasr.sk 2022).

Kropilákovy účasti na MS tiež ukazujú jeho príspevok k národnému tímu. V roku 1978 na šampionáte v Manile (Filipíny) obsadil tím deviate miesto a o štyri roky neskôr, v roku 1982 v Cali (Kolumbia), desiate miesto.

Jeho úspechy na ME sú ešte pôsobivejšie. Kropilák začal svoju sériu účastí v Belehrade v roku 1975, kde československý tím skončil na šiestom mieste. Následne sa tím

umiestnil na treťom mieste na majstrovstvách v Liege v roku 1977 a opäť získal bronz v Prahe v roku 1981. V roku 1979 v Turíne skončil tím štvrtý. Výnimočný výkon predviedol tím v roku 1985 v Štuttgarte, kde získal strieborné medaily, čo je druhé najlepšie umiestnenie v histórii československého basketbalu. Napriek výzvam na turnaji v Nantes v roku 1983, kde skončili desiaty, a v Aténach v roku 1987, kde skončili na ôsmom mieste, Kropilákova prítomnosť na ihrisku bola stále cenná. Tieto úspechy nielenže ilustrujú Kropilákov výnimočný talent a odhodlanie, ale tiež jeho schopnosť viesť a motivovať tím v medzinárodnom prostredí (Sportency.sk 2010).

Stanislav Kropilák, ktorý je široko uznávaný ako najlepší slovenský basketbalista 20. storočia, bol v roku 2021 uvedený do Siene slávy FIBA. Toto ocenenie je vrcholom jeho bohatej kariéry a znamená medzinárodné uznanie jeho prínosu k basketbalu.

Obrázok 7. Zaradenie S. Kropiláka do FIBA siene slávy (Fiba.com 2022).

Kropilák bol zaradený do Sieni slávy spolu s inými legendárnymi hráčmi a trénermi, ktorí majú zásadný vplyv na tento šport na celosvetovej úrovni. Medzi nimi sú Mathieu Faye zo Senegalu, Hana Horáková z Českej republiky, Panagiotis Giannakis z Grécka, Oscar Moglia z Uruguaja (udelené posmrtné), Detlef Schrempf z Nemecka, Penka Stoyanova z Bulharska (udelené posmrtné), Sergej Tarakanov z Ruska, Haixia Zheng z Číny a trénerské veličiny ako Chuck Daly z USA (udelené posmrtné), Tom Maher z Austrálie a Ettore Messina z Talianska. Toto uznanie podčiarkuje Kropilákov dlhodobý vplyv na basketbal a jeho významné miesto nielen v historických knihách slovenského, ale aj svetového

basketbalu. Uvedenie do Siene slávy FIBA je vrcholom jeho úspechov a symbolom jeho dedičstva, ktoré pretrváva nielen na domácej, ale aj na medzinárodnej úrovni (Fiba.Basketball.com 2021).

Na otázku, ktoré sú tie najvýznamnejšie úspechy pre Stanislava Kropiláka legendárny basketbalista odpovedal: „*U mňa trvalo dominujú tri ,veci'. Prvý československý titul s Interom Bratislava v roku 1979. Prvý veľký úspech je vždy v živote najpamätnejší, ničím nenapodobiteľný. Z úspechov s reprezentáciou vyniká európske striebro zo Stuttgartu 1985. Nielen svojím leskom, ale aj preto, že nám predtým nik neveril, lebo sme vraj už boli starí hráči. Väčšina z nás mala okolo tridsať rokov. Druhým miestom sme všetkých prekvapili. A štarty vo výbere Európy, dokonca viackrát, boli pre mňa takisto veľmi radostné*“ (Basketliga.sk 2021).

Obrázok 8. Karikatúra St. Kropiláka v podaní Jozefa Hrušovského (sportency.sk)

5 FUNKCIONÁRSKE PÔSOBENIE V ŠPORTE A POLITICKÉ ANGAŽMÁ

Stanislav Kropilák sa po svojej aktívnej hráčskej kariére pracovne angažoval v športových organizáciách a významne prispel k rozvoju basketbalu a olympijského hnutia na Slovensku. Jeho pôsobenie v rôznych dôležitých funkciách ilustruje jeho schopnosť adaptovať sa na rozmanité pracovné úlohy a zdôrazňuje jeho významný vplyv pre šport neberúc do úvahy jeho úspešnú športovú basketbalovú kariéru. V rokoch 1996 až 2000 zastával pozíciu generálneho manažéra *AŠK Inter Slovnaft Bratislava*, kde bol zodpovedný za celkovú správu a strategické smerovanie klubu. Po ukončení svojho pôsobenia ako generálny manažér bol v roku 2000 zvolený za prezidenta tohto basketbalového klubu. V tejto role sa sústredil na zvyšovanie klubovej výkonnosti, posilňovanie tímového ducha a rozvoj mladých talentov, čím prispel k stabilizácii a rastu klubu. Okrem svojho významného prínosu v basketbale sa Kropilák aktívne podieľal aj v olympijskom hnutí. V rokoch 2001 až 2005 bol členom výkonného výboru Slovenského olympijského výboru (SOV), kde sa venoval strategickému plánovaniu a realizácii olympijských programov na Slovensku. Jeho úloha v SOV zahŕňala podporu olympijských športov a športovcov, ako aj zlepšovanie podmienok pre ich prípravu a účasť na medzinárodných podujatiach (Gajdoš 2007).

Stanislav Kropilák, vo svojej pozícii funkcionára Slovenského olympijského výboru, sa aktívne zapojil do olympijských hier v Sydney v roku 2000 a v zimných hrách v Salt Lake City v roku 2002, kde bol neoddeliteľnou súčasťou Slovenských domov, čiže oficiálneho reprezentatívneho a spoločenského priestoru Slovenského olympijského a športového výboru (SOŠV). Tam prijímal významných hostí, a vďaka svojej výške mal o nich výborný prehľad. Gratuloval úspešným slovenským športovcom a mnohých z nich si osobne spoznal. Tento trend pokračoval aj počas olympiády v Aténach v roku 2004, kde už bol však viac v úlohe bezprostredného fanúšika. Tieto skúsenosti ilustrujú Kropilákov hlboký záväzok k podpore slovenských športovcov a jeho aktívnu úlohu v propagácii športu na medzinárodnej úrovni (Grosman 2023).

Stanislav Kropilák bol zakladateľom strany ANO a do slovenskej politiky vstúpil a zaujal miesto v parlamente v roku 2005, kde nahradil Františka Tótha, štátneho tajomníka rezortu školstva. Kropilák sa do politiky zapojil bohatými skúsenosťami z manažmentu športu, ktoré nadobudol ako generálny manažér basketbalového klubu *Inter Bratislava* po svojom návrate zo zahraničia v roku 1996. Jeho prechod do politiky bol motivovaný presvedčením, že

slovenský šport prechádza krízou a potrebuje zásadnú podporu na zlepšenie základných podmienok pre športovanie mládeže. Kropilák videl v štáte kľúčovú rolu v tvorbe týchto podmienok a v jeho očiach predstavoval zasahovanie do športového sektora nielen možnosť na zlepšenie aktuálneho stavu, ale aj na rozvoj mladej generácie cez šport (Sme.sk 2005).

Obrázok 9. Stanislav Kropilák na pozícii člena Výkonného výboru SOV (Olympic.sk 2019)

ZÁVER

Stanislav Kropilák – slovenská legenda basketbalu, bol ambicióznym, tímovým a vynikajúcim hráčom, ale aj rovnako dôležitým činiteľom v rozvoji slovenského a európskeho basketbalu. Jeho vplyv ako hráča možno zhodnotiť prostredníctvom jeho technických zručností, taktického umu a výnimočného prehľadu o hre, ktoré mu umožnili excelovať na medzinárodnej úrovni a dosahovať významné úspechy na olympijských hrách, majstrovstvách sveta a majstrovstvách Európy.

Kropilák reprezentoval Československo na dvoch olympijských hrách. Počas Hier XXI. Olympiády v Montreale v roku 1976 československý tím dosiahol vynikajúce šieste miesto, čo bol významný úspech v kontexte svetovej konkurencie tímov ako USA, Juhoslávia, SSSR a Kanada. Na Hrách XXII. olympiády v Moskve v roku 1980, československý tím skončil na deviatom mieste, čo reflektovalo silnú medzinárodnú konkurenciu a vysoké štandardy turnaja.

Kropilák tiež viedol svoj tím na dvoch Majstrovstvách sveta. V roku 1978 na turnaji v Manile (Filipíny) sa tím umiestnil na deviatom mieste a v roku 1982 v Cali (Kolumbia) dosiahol desiate miesto. Tieto umiestnenia odzrkadľujú výzvy, ktorým čelil tím v konkurencii s najlepšimi svetovými družstvami.

Kropilákova účasť na Majstrovstvách Európy bola pozoruhodná a priniesla množstvo významných úspechov. Jeho prvá účasť na ME v Belehrade v roku 1975 priniesla tímu Československa šieste miesto. Následne na turnaji v Liege v roku 1977 a v Prahe v roku 1981 tímy získali bronzové medaily, čo boli významné úspechy. V Turíne v roku 1979 tímu tesne unikla medaila so štvrtým miestom, a najlepší výsledok dosiahol v roku 1985 v Štuttgarte, kde tím získal strieborné medaily. Na majstrovstvách v Aténach v roku 1987 skončil tím na ôsmom mieste.

Výkony na týchto podujatiach sú dôkazom jeho schopnosti konkurovať najlepším hráčom sveta a svedčia o jeho schopnosti viesť tím k vynikajúcim výsledkom. Jeho prístup k hre bol príkladný nielen pre jeho spoluhráčov, ale aj pre súperov, čo dokazuje jeho rešpekt a uznávanie naprieč basketbalovou komunitou.

Počas svojej aktívnej kariéry Kropilák nielenže reprezentoval Slovensko na vrcholných podujatiach, ale zároveň zohrával kľúčovú úlohu v propagácii a popularizácii

basketbalu na Slovensku. Jeho úspechy pritiahli pozornosť k tomuto športu, čo prispelo k jeho rozšíreniu a zvýšenému záujmu mladých ľudí o basketbal. Kropilák bol pre mnohých mladých športovcov vzorom, ktorý ukazoval, že s odhodlaním a tvrdou prácou možno dosiahnuť medzinárodný úspech aj zo Slovenska.

Význam Stanislava Kropiláka pre slovenský basketbal nemožno podceňovať. Jeho prítomnosť na ihrisku a výkony, ktoré predvádzal, mali obrovský vplyv na kvalitu a úroveň slovenského basketbalu v období jeho aktívnej hráčskej kariéry. Kropilák bol priekopníkom, ktorý nastolil vysoké štandardy pre výkon a profesionalitu v slovenskom basketbale, a svojimi úspechmi povzbudil ďalšie generácie, aby nasledovali jeho príklad a usilovali sa o excelentnosť v duchu olympijských hodnôt..

Po ukončení svojej aktívnej športovej kariéry sa Stanislav Kropilák uplatnil v rôznych manažérskych a funkcionárskych pozíciách, kde pokračoval vo svojom prínose k rozvoju basketbalu a športu vo všeobecnosti. Jeho schopnosti a skúsenosti získané na basketbalovom ihrisku sa ukázali byť cennými aj v týchto nových pracovných funkciách.

V roku 2000 bol Kropilák zvolený za prezidenta klubu *Bk Inter Bratislava*, čím sa ešte viac zvýšila jeho zodpovednosť za vedenie a rozvoj klubu. Ako prezident sa zameriaval na dlhodobú udržateľnosť a konkurencieschopnosť klubu, a to prostredníctvom mládežníckeho rozvoja a zlepšovania infraštruktúry.

Kropilák bol tiež aktívny vo výkonných štruktúrach Slovenského olympijského výboru, kde pôsobil v rokoch 2001 až 2005. V tejto funkcii mal príležitosť ovplyvniť smerovanie slovenského športu na vyššej úrovni, prispieť k rozvoju olympijského hnutia a podporiť úsilie Slovenska v medzinárodných športových súťažiach.

Kropilákova schopnosť viesť kolektív a jeho reputácia ho viedli aj do politiky, kde sa stal členom parlamentu. V politike využíval svoje skúsenosti a znalosti na podporu športových iniciatív a politik, ktoré by mohli prispieť k lepšiemu financovaniu a podpore športu na národnej úrovni.

Kropilák neustále zdôrazňoval význam športu v životoch mladých ľudí a potrebu zlepšenia športových zariadení a príležitostí pre športovcov. Jeho prístup bol vždy založený na presvedčení, že šport môže slúžiť ako nástroj pre osobný a komunitný rozvoj.

Vo vyššie uvedených pracovných a životných rolách Kropilák preukázal svoj potenciál lídra ktorý, dokáže efektívne prenášať hodnoty a disciplínu z profesionálneho športu do širších kontextov manažmentu, politiky a spoločenského vedenia. Jeho práca vo funkcii manažéra, prezidenta klubu, člena výkonného výboru a politika ukázala jeho schopnosť používať šport ako platformu pre širšie spoločenské a kultúrne prínosy.

Týmto spôsobom sa Stanislav Kropilák stal nielen úspešným športovcom, ale aj kľúčovou postavou v histórii slovenského basketbalu. Kropilák je nepochybne inšpiratívnou postavou slovenského basketbalu aj pre súčasné a budúce generácie športovcov.

Záverečná práca je pamiatkou na St. Kropiláka a v digitálnom formáte bude zároveň ponúknutá ako doplňujúci, rozširujúci materiál k profilu v internetovom projekte Národná encyklopédia športu Slovenska (www.sportency.sk).

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

Tlačené zdroje:

1. BASKETBAL, (2018). *Športovú legendu Stanislava Kropiláka potrápili v posledných rokoch aj vážne zdravotné problémy*. Denník Šport.
2. FIBA, (2022). *90 Iconic Moments 1932-2022. FIBA's 90th anniversary magazine*, 1, 10s-16s.
3. GACÍK, J. (2000) *Kronika československého a slovenského basketbalu*. Žilina: BADEM. ISBN 80-968498-9-1.
4. GAJDOŠ, A. (2007) *Osobnosti slovenského športu 1896-2006*. Martin: Matica slovenská. ISBN 978-80-7090-840-2.
5. GROSMANN, T. (2023) *Hral (som) a žil naplno – Stanislav Kropilák*. Sport Legal, 2023. ISBN 978-80-89920-17-4
6. HORNÁČEK, I. et al., 1977. *Montreal Innsbruck 1976*. Bratislava: Šport a Smena. ISBN 77-017-77.
7. NAISMITH, J. *Basketball: Its Origin and Development*. University of Nebraska Press, 1996. 5s-60s. ISBN 0-8032-8370-9
8. NO26, (2013) *Rozhovor s Kilym Kropilákom*. Časopis EPICURE. 84 s.
9. PERÚTKA, J. et al., 1967. *Športy na Slovensku v rokoch 1945 – 1965*. Bratislava: Vydavateľstvo SV ČSTV. ISBN 77-007-67.
10. PERÚTKA, J. et al., 1980. *Malá encyklopédia telesnej výchovy a športu*. Bratislava: Obzor. s. 275 – s.276. ISBN 77-054-80.
11. PETERSON, R. W. *Cages to Jump Shots: Pro Basketball's Early Years*. Oxford University Press, 1990. 124s ISBN 0-19-505310-9
12. RUBRIKA ŠPORT, (1974). *Rastie pred očami*. Časopis Štart.
13. SPORTS PAGES, (1989). *Federation Rule Change Opens Olympics to N.B.A. Players*. The New York Times, 48s
14. STRÖHER, M. 1991. *60 years of FIBA rules*. Mnichov : Verlag Karl Hoffmann, 1991. 260 s. ISBN 3-7780-3740-4.
15. ŠIMÁK, P. (1985) *Historie československého basketbalu v číslech (1932 – 1985)*. Praha: Basketbalový Svaz.
16. VELENSKÝ, M. 1999. *Basketbal. Herní trénink, kondiční trénink, technika, taktika*. (1. vyd.), Praha: Grada.

Elektronické zdroje:

1. ARCHIVE.FIBA.COM. 2024. *Historical data from FIBA and FIBA zones events since 1930* [online] [cit. 2024-05-11] Dostupné na internete : <<https://archive.fiba.com/>>
2. BASKETLIGA.SK. 2021. *Stanislav Kropilák: Veľkých zápasov som odohral dosť, pochodil som s loptou celý svet* [online] [cit. 2024-05-26] Dostupné na internete : <<https://www.basketliga.sk/sk/spravy/novinky/11-rozhovor/6128-stanislav-kropil%C3%A1k-ve%C4%Bek%C3%BDch-z%C3%A1pasov-som-odohral-dos%C5%A5,-pochodil-som-s-loptou-cel%C3%BD-svet/>>
3. BERNACIKOVÁ, M., KAPOUNKOVÁ, K., NOVOTNÝ, J. 2010. *Fyziologie sportovních disciplín* [online] [cit. 2024-04-26] Dostupné na internete: <<https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/fsps/ps10/fyziol/web/sport/hry-basketbal.html>>
4. BWB.NBA.COM. 2024. *Represent Inspire Showcase Grow* [online] [cit. 2024-04-26] Dostupné na internete : <<https://bwb.nba.com/>>
5. EUROBASKET.COM. 2022. *Stano Kropilak of Slovakia, a legend of the Belgian basketball competition, passes away at age 67* [online] [cit. 2024-05-23] Dostupné na internete : <<https://basketball.eurobasket.com/Belgium/news/772907/Stanislav-Kily-Kropilak-a-legend-of-the-Belgian-basketball-competition-passes-away-at-age-67>>
6. FIBA.BASKETBALL.COM. 2021. *2021 Class of FIBA Hall of Fame: Stanislav Kropilak* [online] [cit. 2024-05-24] Dostupné na internete : <<https://www.fiba.basketball/news/2021-class-of-fiba-hall-of-fame-stanislav-kropilak>>
7. GITNUX.ORG. 2024. *Statistics About The Most Popular Sports In The World* [online] [cit. 2024-04-26] Dostupné na internete : <<https://gitnux.org/most-popular-sports-in-the-world/>>
8. NIH, 2022. *Individual characteristics of physical and mental development and their connection with regular physical exercises when playing basketball* [online] [cit. 2024-04-26] Dostupné na internete:<<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9461444/>>
9. SME.SK. 2005. *Poslancom bude basketbalista Kropilák* [online] [cit. 2024-05-26] Dostupné na internete : <<https://www.sme.sk/c/1959634/poslancom-bude-basketbalista-kropilak.html>>

10. THESCIENCESURVEY.COM. 2023. *Basketball Gone Global: The Rapid Expansion of the Classic American Sport* [online] [cit. 2024-04-26] Dostupné na internete : <<https://thesciencesurvey.com/sports/2023/01/18/basketball-gone-global-the-rapid-expansion-of-the-classic-american-sport/>>
11. TASR.SK. 2022. *Slovak Basketball Player of Century Stanislav Kropilak Dies Aged 67* [online] [cit. 2024-05-26] Dostupné na internete : <<https://newsnow.tasr.sk/slovak-basketball-player-of-century-stanislav-kropilak-dies-aged-67/>>
12. BASKETLIGA.SK. 2024. *História ligy* [online] [cit. 2024-04-26] Dostupné na internete : <<https://www.basketliga.sk/sk/info/historia/>>
13. BKINTER.SK. 2024. *O klube* [online] [cit. 2024-05-23] Dostupné na internete : <<https://www.bkinter.sk/o-klube>>
14. SPORTENCY.SK. 2010. *Kropilak Stanislav*[online] [cit. 2024-05-23] Dostupné na internete : <<https://www.sportency.sk/encyclopedia/?q=content/kropilak-stanislav>>